

העליון של היישוב, הועד הלאומי. אולם, להפתעת רבים, הוצע לרוון להיכנס מיד עם סיום הקורס לתפקיד של מעין שלישי אישי למי שהיה אז מנהל המחלקה הע"ב רית (וכיום נספה תרבות בארגנטינה) מרדכי אבידע.

התפקיד לא משך במיוחד את לבו של רוון, העבודה היתה בעיקרה מינהלתית. ניירות נעמרו על השולחן, סלפונים צילצלו, היה צורך לעסוק בכל מיני ענינים כספיים. אלה לא נראו בעיניו. כעבור חודשים מעטים בקש לשחררו מתפקידו, כי רצה לעבור לעבודת תכנות, לשמה אומן, ואשר רק בה נתכונן לעסוק.

מעריצים ראשונים. המשימה הראשונה: בקורת סרטים. שבוע שבוע הופיע רוון לפני המיקרופון, סקר את סרטי ירוש"ל, בלשון שנונה, עוקצנית, לעתים חריפה. כשעמד פעם להסתכל בתמונות של אחד מבתי הקולנוע בירושלים, הופתע מ"אד כשבחור אחד, שהתבונן אף הוא בתמונת

שמוליק בן 2 כל הכלבים

אתה מדבר, יצאנו מהבית כבר אחרי שמואל רוון."

בארצות רבות היה זה מקובל ביותר ל"כונן את אורח-החיים בהתאם לתכניות פר-פולריות ששודרו ברדיו. בארץ היה הדבר בבחינת יוצא מן הכלל. תכניות הרדיו בכללן לא היו מעולם אהודות על ציבור המאזינים, מלבד כמה מקרים בודדים. בולט ביי-ניהם: צעיר (27) זעיר-קומה, בעל שער מ"סולסל, נוח לבריות, חביב על מכריו, ש"הצליח להפוך את חיבתו כמעט לסמל מסחור על גלי האתר. הצעיר: שמואל רוון, אישיות הרדיו מס' 1 במדינת ישראל.

לא בלי שמץ קנאה, גילן אנשי שרות ה"שידור שבכל משאל ומחקר עמדו לתכונותיו למיניהן ("רשימוע לשאול, 20 מי יודע" חידוני תיבת נוח) בראש רשימת התוכניות המילוליות. מבקרים שסיירו באולפני שרות השידור, הציגו את השאלה שנראתה נצחית בעיני דרוכיה-סירוס: "איך שמוליק רוון?"

הערצה עיוורת. דרכו של רוון אל ה"רדיו היתה, כרגיל במקרים אלה, מקרית ל"מלי. בן 14 ראה הצגה של הבימה בעיר מולדתו ראשון לציון, התרשם ממשחקם של הנה רובינה ויהושע ברטנובו, שיגר מאמר הערכה עליהם לעתון התיאטרוני במה. רוון הגיע והפתע מאד כשהמאמר התפרסם. הוא נכנס לסטודיות דרמטיות בגמנסיה ה"מקומית, הופיע בתפקידים שונים. עם סיום ה"למודים, יצא למה שנקרא אז "שנת שרות", הסתובב שנה שלמה בכוכב אוסטרי רחב-שוליים בתחנת הנוטרים של ראשון לציון. שנת השרות היתה משעממת למדי, אך איפשרה לו להמשיך להיצא לבית אביו, רופא ילדים (אחיו של שר המשפטים פנחס רוון), להתכונן ל"למודים באוניברסיטה ה"עברית.

בשנת 1946 בא לירושלים, התחיל, ביחד עם עשרות סטודנטים אחרים, בלמודיו ב"מועין הרוח. אך הגורל יעד אחרת. רוון האוין לשידור הודעה בקול ירושלים המנדטורי כי עומד להפתח קורס לעורכי תכנות, בקש להתקבל כמועמד.

מספרת לאה פורה, אחת ממדריכות ה"קורס: "שמוליק היה צעיר מן הרגיל ש"קבענו, אבל הוא עשה עלי רושם טוב והב"טיח סכיניים. קיבלנו אותו."

שרות השידור המנדטורי קיבל זמן מה לפ"ני כן מנהל חדש, אדווין (גנבי) סמואל, פקיד מנדטורי ותיק, בנו של לורד הרברט סמואל, הנציב הראשון בארץ. סמואל הצליח להעביר את הרדיו לפסים חיוביים, יצר קשר הדוק עם המאזינים, שפר והרחיב את השרותים. כמובן, שעבודה זו לא ביצע לבד, הביא לשם כך מאנגליה ומארצות ה"מרחב אנשי מקצוע מובהקים. בריטים ב"רובם. אחד ממעשיו הראשונים: הכשרה מקצועית של כוחות חודשים.

כוכבים חדשים. הקורס, הראשון ב"מינו בארץ, הוציא כמה כוחות מצוינים, מ"הם כאלה שעברו לשתחים אחרים: כטבת, סופרו המדיני של האו"ם, ואחרים שהמשיכו לשרת ברדיו: בלה ברעם, עורכת במות ובידים, בנימין צביאלי, מנהל המדור להתי"דתי, ורבים אחרים שמקומם ידוע כיום ל"מדי בעולם העתונות והרדיו.

הממשלה המנדטורית לא הודרה מעולם להציע הצעות עבודה מרחיקות לכת, ביחוד לא ליהודים. כל מקום עבודה במחלקה ה"עברית של שרות השידור נרכש כתוצאה ממאמצים עצומים, ומלחץ חזק של המוסד

כל המעוניין יבוא. התוצאה הראשונה לא אחרה לבוא. נציגי הוועדה הפועל של ה"הסתדרות סלפנו לסגל, בקשו להתראות עמו. תשובת סגל: הוא יאכל את ארוחת-הצהרים בביתו, כל המעוניין לראות אותו יכול ל"בוא לשם.

היתה זאת שפה ששום מוכיר הסתדרותי לא שמע כמה שנים רבות בארץ. העיר ער"בד בן-עמי, בעצמו תעשין (יהלומים), בתמ"הון מה: "אף אחד מאתנו לא היה מעז ל"עשות זאת!"

השאלה, הטעונה תשובה מעשית, היא: האם תהיה ההעזה כדאית?

רדיו

נתוח פלאסטי

זה למעלה משנה משרד קול ישראל, אחת לשבועיים ביום ה', מסיבות עתונאים מוק"לטות. השידור מתחיל בדיוק לפני מועד החדשות, חייב להיות מחושב היטב, מוקלט ימים מספר לפני כן על גבי סרט, נערך ומותאם לפי הזמן.

השבוע בחרו ארבעה עתונאים ירושלמים לקרובם הירושבעי את שאלו ליפשיק, מנהל משרד המסחר והתעשייה. הדרושה היה חי וער, כלל כמה שאילתות אודות ביטול הפיקוח על השוקולדה, מספרי היצוא של קיזור פריז, וכו' בעיות עבודה.

מהשתישבו משתתפי מסיבת העתונאים ביום ה' לפני שבוע ליד מקלטיהם, כדי ליה"נות מן השידור שלהם, כמעט שלא הכירוהו. טען אחד מהם: אלמלא שמעתי מראש את הודעתו של הקריין, שזוהי המסיבה שאני השתתפתי בה, הייתי סוגר את המקלט. היא שונתה לגמרי, הפכה למין מגומם, שאלות רבות, ותשובות רבות יותר הושמעו ממנה."

נתברר, שסרט ההקלטה נותח ניתוח פלאס"טי. שאלות שלא נעמו למשרד המסחר וה"תעשייה הוצאו, תשובות, בהן נכשל ליפשיק, שוננו, הוכנסו מאוחר יותר לסרט. צלצלו העתונאים לאשר הירשברג, קצין העתונות של משרד המסחר והתעשייה עוד מימי דב יוסף, ושקולו מוכר למאזינים משידוריו על חלוקת המנות, שבישל מחדש את הסרט.

"תשע שעות עבדתי על הסרט שלכם," התפאר הירשברג בגאווה, שלא היתה במ"קומה. משתתפי המסיבה לא התרשמו. מסי"בת עתונאים מוקלטת, כמו שהובטח להם לפני שנה עם תחילת הסידרה, חיבת להיות אוביקטיבית, אספקלרית אמת, לא פחות ממסיבה חיה. הם הצטערו על תשע שעות עבודתו של הירשברג, שכללו גם מספר שעות מעבודתו החיונית של מנהל המשרד, שנאלץ להקליט תשובות חדשות באולפן, שלחו מכתב מחאה חריף לקול ישראל, איימו לא להופיע שוב בתכניות שיצונורו.

הצטדק קול ישראל: "משרד המסחר וה"

קמח ליום, במסגרת של קיצוב אי-אפשר היה להקציב פחות מחצי קילו לחם ליום. כך היה הקיצוב מעלה, למעשה, את צריכת הלחם במדינה ואת הכובו.

השבוע נראה אפוא, כי, לזמן מה לפחות, המזון המרכזי והחיוני ביותר עדיין יימכר בשוק החופשי. השאלה היא: עד מתי?

עבודה

אך אחד לא העז

לחנות המשטרה בנתניה נכנסו כמה גב"רים דוברי-אנגלית, הודיעו שהם רוצים ל"הגיש תלונה על פריצה. היומנאי נטל לידו את הטופס המתאים, החל רושם את הפר"טים. אולם כשהגיע אל שם המתפרץ, פקח את עיניו לרוחה, חדל לרשום. הוא ביקש את הארחים לפנות אל הקצין הממונה על התחנה.

הקצין פקח גם הוא זוג עיניים, הודיע שלא תשמע מעולם על תלונה מסוג זה. אך כש"התעקשו המתלוננים פתח תיק, רשם את התלונה נגד עובדיה בן שלום, מזכיר לשכת העבודה בנתניה, שהתפרץ ללא רשות לבנין תעשית הרהיטים של המזרח התיכון בע"מ.

האם הרג מישהו? המתלונן היה זונדל סגל, 35, גבוה ורחב חזה, אחד מהני"המנהלים הדרום-אפריקאים של בית-החרו"ש שת הגדול ביותר בארץ מסוג זה, שהחל ב"ייצור לפני ששה שבועות, אחרי השקעה של שלוש מאות אלף דולר.

כשגשג לעבודה, נתברר לו שתקלה העי"קריה היא למצוא בארץ מומחים שיהיו מסו"גלים למלא את תפקידי המפתח. הוא קיבל לעבודה 40 פועל, 37 מהם נשלחו על ידי הלשכה. אולם, שלושת הנותרים נמצאו על ידו באופן פרטי.

הסיכסוך פרץ כשפיטר סגל את אחד ה"אנשים שנשלחו על-ידי הלשכה. שנראה לו כבלתי מתאים לתפקיד. "מדוע אינכם ר"צים אותו?" שאל בן שלום, "האם הוא הרג מישהו? האם גנב?" אחר איים: "אם לא יח"זירו פועל זה לעבודה, לא תשלח הלשכה שום פועל אחר, תוריד גם את שלושת הבל"תימאורגנים בכוח."

רק עם רגלים. הדרום-אפריקאים, שלא היו רגילים לנהוג בארץ, טרבו בכלל להכיר בחובה לקבל פועלים מהלשכה. הלש"כה קיימת רק לשם נוחיות, טענו, "נותן" העבודה זכאי לבהור בעובדים הנראים לו מתאימים. ההסתדרות יכולה, לכל היותר, לדורש כי הפועלים יצטרפו אליה."

לבן-שלום היתה דעה אחרת. אף כי עובד בן-עמי, ראש עיריית נתניה הפיקה, פתח בפעולת תיווך, הופיע המוכיר השבוע בבית החרושת, הספיק בכח את עבודת האנשים. "אתם הדרום אפריקאים יודעים רק לעבוד עם סרטים!" ניף בסגל, שהיה אחד מראשי

שמוליק בן 27 זאבים מרחוק

נות, אמר לחברו: "אבל שמואל רוון אמר ברדיו שזה סרט טוב!"

רוון הופתע או, כהיום, מן הפופולריות ומאהדת הציבור, עומד בפניו בתמהו"ןמה. נוסף על בקורות הסרטים, השתתף ב"תסכיתים רבים. מספר התסכיתים בקול ירושלים היה כ"ל ליום, (עתה) — אחת ל"שבוע) וחכורת צעירים, סטודנטים ברובם, היותה מעין להקה קבועה של השרות. ב"ניהם: שלמה ברטנובו, בנו של שחקן הבי"מה וכוים חבר בבעת ברנר, הגי פיננסקר, ש"עבר זמנית לשרות השידור הבריטי, ועוגניה שמחגי, שהמשיכה לעבוד ברדיו.

אך הרדיו לא השכיח מלבו את חלומו על תיאטרון. במשך שתי שנות עבודתו אסף את הסכום הקטן ביחס, שנדרש או לנסיעה לחוץ-לארץ, יצא לארצות-הברית.

נייורק עצמה לא מילאה אותו התפע"לות. במכתבים לידידים כתב בנוסח שירי "כל החופים כחולים מרחוק, כל הכלבים — זאבים מרחוק". לידידיו סיפר כי בכרך בן שבעת המיליונים אפשר להיות בודד עוד יותר מאשר בתלאביב הפעוטה.

פליטת פה. אולם התיאטרון הנייורקי, ובית הספר בו למד, מילאו את כל ישרותו. הוא נשם, חי ואכל תיאטרון. כדי להתפרנס עסק בקיץ, בהרכב הארץ-ישראלים הצעירים בנייורק, בהרכב המחנות נוער ציוניים. שוב היה רוון מופתע מהצלחתו הוא. ההצלחה היתה הפעם כפולה: בעבודתו ב"מחנות התחב"ב על הנוער האמריקאי, שאת אורה חייו למד, התלהב אפילו ממשחק ה"בסיסבול; בבית הספר רכש ידידים, הצליח בלימודיו.

התכנית בוסנה. באחד ממוצאי ה"שבתות, לפני ארבע שנים, קרה דבר רגיל ביותר בתחנות השידור, דבר שאינו צריך לקרות ואשר קרה, השום מה, תמיד: תכנית בוסלה, "מטעמים טכניים."

רוון, שהיה אחראי לאותה תכנית, חייב היה למלא את הזמן, משתתפים לא היו והזמן דחק. כשחפס לו ספר לקריאה, נפלה עינו על ספר שנשא את הכתובת Quiz Book, ספר חידונים. הוא נזכר כי, בהיותו סטודנט, היו הוא וחבריו יושבים בקפה עטרה הירושלמי, חזים זה לזה חידות, וה"מנצח זכה בכסף. היה זה מישחק האזארד אינטלקטואלי מיוחד במינו.

חשב רוון: מדוע לא יצליח לשעשע כך גם את המאזינים? כשנסע לתחנת השידור, אסף את כל חבריו לעבודה שהיו באותו

שמוליק רוון עורך חירון

ההיתה המלכה איזבט בתולה?

תעשיה מעולם לא הניח לנו לגעת בשידור ריהם. זוהי מסורת עוד מימי של דב יוסף."

קול שמואל

(דאה שער)

זוג צעיר עלה לאוטובוס, ישב בספסל ה"אחורי, החל בשיחה, ניסה להוכר במאורע שקרה ב"במוצאי-שבת. "אני בטוח שעזב"נו את הבית אחרי 8 וחצי," אמר הגבר. ה"אשה הגנה על סכרתה בתום-לב: "מה

ההסתדרות הציונית במולדתו. אולם הדרום-אפריקאים, המהמים בארץ קבוצה קטנה, עשירה ומלוכדת מאד, לא שח"קו. סגל סגר את מפעלו. מוריס סחיל, מנהל מפעל לבגדי-גברים העומד להיפתח בנתניה ולהעסיק 100 פועלים, הודיע שהוא מפסיק את בנין מפעלו. מברקים עפו לכל עבר, גם להסתדרות ציוני דרום-אפריקה, הממלאה תפ"קיד חשוב בהורמת השקעות ותרוימית ל"ישראל.